

A helyzet tehát az: alperes nem szolgáltat rá a jutalékra, sőt ő felelős, hogy a jutalék meghiusult; ő tehát a kárapasztás kerülő útján sem juthat oly helyzetbe, amely a jutalékérték birtokába juttatja (ezen jutalékösszeg erejéig a fizetés alól mentesül), de viszont a felperesre is alaptalan a gazdagodás, ha valóságos kárát meghaladó összeget kap.

A probléma, ami itt adódik, nem eseti sajáttság.

A turpis causa számos esetében érezzük, hogy egyik fél sem érdemli meg a pernyerést, a felperes nem azt, hogy a követelést megkapja, az alperes nem azt, hogy a követelés alól mentesüljön.

A védjegyjog, a tisztességtelen verseny területén gyakori, de a közpolgári forgalomban is aktualissá válhatnak, hogy a jogsértő fél oly gazdagodáshoz jut, amelyet ellenfele az ő jogsértése nélkül a saját számára nem tudott volna elérni. Pl. valaki nagy propaganda tevékenységet fejt ki egy idegen védjegy kihasználásával és jelentős üzleteket tud kötni e révén, amelyekből nyereség resultálódik. A védjegy birtokosa maga szerényebb propaganda eszközeivel ezt az eredményt nem tudta volna elérni. Kohler óta jogi elv a „Herausgabe des Erlangten“ még akkor is, ha felperes kára kisebb. Ez a felperes is keres a káron. A jogsértő bizonyára nem érdemli meg, hogy a „productum sceleris“ nála maradjon, de viszont az sem erkölcsös, hogy a kártérítés több legyen, mint térítés-gazdagodás.

Grosschmid említi a következő kis esetet a Kt. 344. §-a körében. Valaki helytelen csomagolással adja fel az árut, ami miatt az áru elpusztult volna. De jön egy villámcsapás és még mielőtt a helytelen csomagolás konzekvenciái beállottak volna, — elpusztítja a feladott árut. Ahogy történt, — úgy vevő viseli a veszélyt, tartozik vételárát fizetni; ahogyan a villámcsapás nélkül történt volna — a csomagolás hibásságából elpusztult áru vételárát vevő nem tartoznék fizetni, mert eladó hibás abban, hogy az áru elpusztult. „Elragadott okozat“ — ezt az elragadó kifejezést használja Grosschmid annak feltüntetésére, hogy rossz csomagolás, mint ok mellől, az emiatt bekövetkező árupusztulás mint okozat „elragadtatott“. A villámcsapás akkor is bekövetkezett volna, ha eladó az árut hiba nélkül csomagolja, — a másik oldalról: az áru villámcsapás nélkül is elpusztult volna az eladó hibájából. Vevő ellen is, eladó ellen is van kadencia.

Mégis van egy nagy különbség ezen eset és az előzők között. Ha a tételes jogi elrendezés alapján akár vevőnek, akár eladónak adunk igazat, — a jogérzet vagy belenyugszik, vagy az ellenkező döntést sürgeti. Valamelyiknek igazat akarunk adni. Az előző esetekben a jogérzet követelménye az, hogy egyik fél se kapjon igazat. Válgon közöttük gazdátlanná a vita tárgya! És minthogy valakinek mégis csak meg kell kapni az értéket, — mivel, hogyha senki sem kapja, úgy az alperesnél marad és ezt akarjuk elkerülni, — kapja meg az állam. Ime: a magánjogi elkobzás.

A magánjogi elkobzás problémája adva van. Hogyan foglaljon állást a törvényhozó, arra nem egyedül a fenti beállításból kitetsző szempontok irányadók. A probléma sokrétű, de úgy érezzük, megkívánja, hogy foglalkozzunk vele. B. S.

Perenkivüli költség az ellenfél terhére. A perenkivüli (de még mindig bírósági) eljárásokban a vesztes fél ellenében sem állapítja meg a bírói gyakorlat az ellenfél ügyvédi képviselőinek költségeit, ha csak nincs külön oly rendelkezés, amely a költségmarasztalást előírja. Most egy nem tulajdonképeni perenkivüli költség érvényesítését mondotta ki az ellenfél terhére

a Kuria P. IV. 5259/927. sz. határozata. Eladó a vevő által át nem vett árut, közjegyző közbenjöttével elárverezte. Vevővel szemben keresetbe vette az árverés foganatosítása és azt megelőző eljárások alkalmával igénybevett ügyvédi képviselet költségeit. A Kuria azon indokolással, hogy az ügyvédi képviselettel fölmerült költség a K. T. 352. §-a értelmében az indokoltan felmerült kiadások fogalmi körén kívül nem esik, helybenhagyta a másodbiróságnak ezen ügyvédi költségek marasztaló határozatát.

B. S.

Jogélet.

Magyarország magánjogi törvénykönyve. Ünnepi alkalmat kerestek ki a javaslat benyújtására, de a javaslat benyújtása maga is nemzeti ünneppé aranyozta volna be azt a legszürkébb hétköznapot, amelyen a benyújtás megtörténik.

Post tot discrimina rerum. Sok korszakra oszló ezeréves történelmi viszontagság alatt fény és boru váltakozott. Volt idő, hogy a muló nap utolsó bucsusugarait magyar tenger vizében fürdette meg és volt idő, mikor ellenségek osztozkodtak zsákmány-önmagunkon.

A történelem kereke most megint fordult egyet. Ujabb gyászos változatot hozva életünkbe. Fekete magyar égbolton jelenik meg az irás: Magyarország magánjogi törvénykönyve.

A magánjogi törvénykönyv jóval több, mint magánjog. A magánjogi törvénykönyv az alkotmány jelentős része, — alapja társadalmi életünknek és végső analizésben fundamentuma a közjognak is.

Négyszázéves mult fejeződött be a magyar kodifikációban a javaslattal. Nyolcvan esztendő még az a legközelebbi mult is, amelytől kezdve folyamatosan — ha időbeli megszakításokkal is — tart a mai javaslat megalkotása. Generációk munkája szivódott fel a kodifikációban; a nagy jogászok mellett a jog ismeretlen nevű napszámosai — egyik téglával, másik kavicszal — vett részt az építkezésben. A javaslat a magyarság jogi kulturerejének mutatós példája.

Vannak ma is számra és egyéni jelentőségre is súlyos nézetek, amelyek a kodifikáció és a szokásjog nagy elvi csatájában, a kodifikáció-ellenes táborba tartoznak. Az elvi csata eldőlt és a kodifikáció ellenzői a nemzeti büszkeség ugyanazon örömeivel tekintenek a javaslatra, mint a kodifikáció lelkes sürgetői.

A különböző jogterületen szétdarabolt országot egy egységes jogterületté kovácsolja ez a javaslat; mindannyiunk reménysége, hogy a különböző területeken szétdarabolt ország egységét is mielőbb kovácsolja össze.

B. S.